

‘Onder de Boschboom’

Warmlopen voor koeltechniek

Dat deden zaterdag 2 november honderden en nog eens honderden mensen, meer dan duizend (!) zelfs, in gezelschap van hun kinderen, bij regenachtig weer, op weg naar het kloppend hart van de koeltechniek in onze stad: Grasso. Onder die naam kent iedere Bosschenaar en elke treinreiziger de stoere fabriek ‘op West’, Parallelweg 27. Momenteel wereldleider op het gebied van industriële koeltechniek.

Willem Grasso was de grondlegger van het bij uitstek Bossche bedrijf, dat als smederij in 1858 begon. Op zijn 25^e startte hij met de productie van machineonderdelen, stoommachines en machines voor de margarine-industrie. Na tal van wederwaardigheden: tegenslag en geluk, winst en verlies stond zijn zoon bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog bijna voor de ondergang van het bedrijf. Een typerende zin uit zijn dagboek: ‘Nooit zal ik vergeten, in augustus 1914, toen ik door faillissementen van anderen verplicht werd mijn fabriek te sluiten, ware het niet dat vele arbeiders zeiden toch te willen werken en uit te betalen wanneer en zodra het uitkomt.’... Die sfeer van vertrouwen in de baas. Kom er nu nog maar eens om. Waarschijnlijk verwachtten de werklui van toen veel eerder soelaas van de technische toekomst van het product dat de fabriek tot de dag van vandaag zo succesvol op de markt zet. Daar hebben zij toen, terecht, op gehoopt. Die opwekkende motivatie, dat enthousiasme en dat ongeschokt vertrouwen straalden die bewuste zaterdag de tientallen medewerkers uit, die in de reusachtige hallen, brandschoon en gonzend van bedrijvigheid, de vele bezoekers te woord stonden, uitleg gaven en technische verrassingen voor kinderen in de aanbieding hadden.

Een reusachtige robot, bijna griezelig menselijk, stak zijn gigantische klauw uit naar een glad, cilindervormig klompje aluminium. Dat kregen kinderen na de machinale, veelvoudige bewerking als een half afgebouwd molenhuisje in hun knuisten om verder zelfstandig en op eigen houtje, langs een uitgestippelde route bij korte instructieplaatsen, de verschillende onderdelen, lezend in een geïllustreerd handleidinkje, tot een perfect eindproduct af te leveren: schroefjes aanbrenge(n), moertjes en boutjes montere(n), wieken bevestige(n) en aan het draaien krijge(n)... Ze mochten het, met hun naam erop gestanst, mee naar huis nemen. Een verrassende ontdekkingsstocht en een technische leerplaats voor een toekomstig gewild beroep.

Volwassenen kregen intussen inzicht in het wezen van koeltechniek, aanwezig in iedere koelkast, maar in sterk vergrote vorm noodzakelijk in alle apparaten van foodbedrijven, kwekerijen, brouwerijen, veilingen, binnen- en buitenijsbanen, opslagplaatsen voor vlees en producten die bij warmte snel aan bederf onderhevig zijn.

‘Het koelproces bestaat uit vier componenten, waar de ‘Gea Grasso-compressor’ het koudemiddel als het ware rondpompt door koud gas aan te zuigen en dit bij een grotere druk en onder een hogere temperatuur samenperst’. Op een instructief plaatje stonden compressor, condensor, expansie ventiel en verdamp(er) afgebeeld. In het echt was het allemaal veel kolossaler te zien en aan te raken, indrukwekkender en inspirerender.

Wie ook een kijkje nam in het eerste gebouw, kon het fraaie glas-in-loodraam van Marius de Leeuw bewonderen en de chique directiekamer van weleer.

Reacties: email: hoogbergened@home.nl

Theo Hoogbergen

Cultuurhistorische Vereniging De Boschboom biedt columnisten een podium om op persoonlijke titel onderwerpen die met de Bossche cultuur te maken hebben uit te diepen. Belangstellenden kunnen zich voor meer informatie wenden tot het secretariaat, telefoon: (073) 6446783 of www.boschboom.nl